

פרטיכל מס. מה/2
מישיבת ועדת הכנסת שהתקיימה ביום
ג', כ"ה מנחם-אב, תש"י (8.8.1950)
בשעה 8.30 לפנה"צ

נ ו כ ח י ם :

- ד. בר-רב-האי
- פ. אילנית
- י. ברץ
- י. בר-יהודה
- מ. בן-עמי
- מ. גרבוסקי
- א. י. גרינברג
- א. ג'רגורה
- צ. יהודה
- א. מזור
- מ. נורוק
- א. רזיאל-נאור
- י. קוסוי
- י. שמחונית
- א. ציזלינג
- א. תבדרי

סוזמנים:

גב' הנמן - מטעם משרד המשפטים

נ ע ד ר י ם :

- י. הררי
 - א. שפטל
 - ת. טובי
 - ח. לנדאו
 - י. קליבנוב
 - ע. מיסון
 - מ. יערי
 - נ. יליון-טור
 - ז. גלוסקא
- (בזכות דעה מיעוצת)

מינוי יושבי-ראש לוועדות המסנה.

ס ד ר - ה י ם :

הי"ר ד. בר-רב-האי:

נתעוררה שאלה בקשר לבחירת יושב-ראש לוועדת המשנה לחקירת השוק השחור. יש, בקשר עם זה, כל מיני אפשרויות, אך אין הן בלתי-מוגבלות. ישנה אפשרות שוועדת המשנה בעצמה בוחרת את יושב-ראש; ישנה אפשרות שמליאת הוועדה קובעת את היושב-ראש של ועדת המשנה בשעת בחירת ועדת המשנה. היה פעם נוהג, שוועדת המנויים קובעת את יושב-הראש.

א. טזור:

נתבקשתי על-ידי ועדת החקירה של השוק השחור לבקש מאת ועדת הכנסת להחליט בשאלת קביעת היושב-ראש. שר המשפטים הסביר לנו שהרכב הוועדה ויושב-ראש הוועדה צריכים להתפרסם ברשומות. הובעה בוועדה דעה, שבמקרה שיושב-ראש הוועדה, הוא גם חבר בוועדת המשנה - ימלא הוא את תפקיד יושב-הראש.

י. בר-יהודה:

אני מציע:

- א. יושב-ראש ועדה, שהוא חבר ועדת משנה - הוא יושב-ראש אלה.
- ב. אם בוועדה מסוימת יש ועדות משנה קבועות - למשל, כמו בוועדת הכנסת, או בוועדת הכספים בתקופת התקציב - מתחלקים יושבי-ראש הוועדות האלה, בתחשב עם המקובל בנוגע לסייעות, על-ידי ועדת המינויים.
- ג. ועדות לתפקיד מסוים - אד-הוק - בוחרות לעצמן יושב-ראש.

מ. גרבובסקי:

- א. ברצוני להודיע משהו. בזמן שקבענו את יושבי-ראש הוועדות הקבועות היה משא-ומתן - לא היתה הצבעה. היה משא-ומתן בין-פרלמנטרי בין הסייעות ונקבעו יושבי-הראש. מפא"י וחרת מה שויתרה - ועל הויתורים אין טענות. בינתיים, תוך התפתחות העבודה בכנסת, הולכות ונוצרות ועדות משנה, שלמעשה ערכן אינן פחות חשוב מאשר ערכן של הוועדות הקבועות. על כן, אנו דורשים חלוקה מחדש של יושבי-ראש ועדות המשנה, על יסוד משא-ומתן.

- ב. יש גם ועדות משותפות של שתי ועדות. מבלי לדבר על העבר - על העבר יש הסכם, וההסכם ישמר - להבא, אני מחננד לשני יושבי-ראש בוועדה אחת.

- ג. כל ועדה בוחרת לה את היושב-ראש שלה. ~~אני מקבל~~ אינני מקבל את האוטומטיות שמציע חבר הכנסת בר-יהודה.

הי"ר ד. בר-רב-האי:

הצעתך מורכבת משני חלקים. מצד אחד ישנה הכרה בוועדה כביחידה עצמאית הנוחרת לעצמה יושב-ראש, ומצד שני - אתה מציע הסכם מסביב לבחירת יושב-ראש לוועדה.

א. ציזלינג:

אם למפא"י, לפי דברי חבר הכנסת גרבובסקי, יש הרהורי חרטה - בכלל אין טעם ואין עניין רב בבחירת יושבי-ראש ועדות. אני יכול להבין שיאמרו שהמושב נגמר ואחר הקגרא יכולה להיות חלוקה מחדש של יושבי-הראש, ולא תהיה בזה שום פגיעה בפרלמנטריזם; תתחרט מפא"י, אם היא רוצה. אבל, מאידך גיסא, לשלול מיושב-ראש להיות אחראי על אותן הוועדות שהוא חבר בהן - זה למעשה אפשרות, מצד אחד, לקבוע יושבי-ראש ועדות, ומצד שני - להעביר עניינים באותו רוב לוועדות ולהוציא את כל האפשרויות של יושב-ראש לפעול כיושב-ראש. דבר זה אינו בסדר. אפשר לומר, שהחלוקה אינה בסדר - ואז, צריך לשנותה אבל, משנקבעה, חאא אקאא ועדת משנה, היא נקבעת כאילו הוועדה עובדת בשלמותה, אלא אם היושב-ראש איננו בוועדה, כשם שיכול להיות שהוא אינו בוועדה עצמה וישנו אחר שהוא מטלא את מקומו.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

כפי שאני מבין, מזדהות הצעותיהם של חברי הכנסת גרבוסקי ובר-יהודה בנקודה אחת והיא - שבועה אד-הוק נבחר היושב-ראש על-ידי הועדה עצמה.

אשר להצעתו הראשונה של חבר הכנסת בר-יהודה - זוהי בשבילי שאלת נמוס יותר, כלפי היושב-ראש, מאשר חובה. אני איני רוצה לקבוע זאת ככלל, שהיושב-ראש בשעה שהוא חבר בוועדה המשנה - הוא גם יו"ר ועדת המשנה.

י. בר-יהודה:

אנו מדברים על דברים ברורים, ואין צורך להסתיר אותם. אם מחליטים שכל ועדת משנה בוחרת את יושב-הראש שלה, פרוש הדבר שלאופוזיציה לא יהיה אף פעם יושב-ראש באחת מן הועדות האלו. כי הרוב, בתוקף היותו רוב, יבחר תמיד ביושב-ראש משלו. הייתי יכול להבין, לו אמרו שיש לבחור מחדש את יושב-ראש כל הועדות. (מ. גרבוסקי: זאת אני הצעתי).

ס. גרבוסקי:

לא דבתי על תשע הועדות הקבועות, אלא על ועדות המשנה.

ע. בר-יהודה:

אני מוכן לקבל סעיף א' וב' ולומר שמחלקים את כל יושב-הראש, אבל אני חוזר לענין של יושב-ראש הועדה. אם לקבל את הצעתכם, פירוש הדבר שיושב-ראש ועדה אף פעם לא ישמש כיושב-ראש ועדת-משנה. בשעה שיושב-ראש ועדה הוא גם יושב-ראש ועדת המשנה, מקמצים הרבה מאד, כי אז יכולה ועדת המשנה לקבל החלטות באופן סופי.

י. קוטווי:

לאחר תום הפגרא, נבדוק מחדש את שאלת יושבי הראש של ועדות המשנה הקבועות,

כי ישנן ועדות כאלו.

ועדות משנה אד-הוק, בוחרות לעצמן את יושב-הראש. אני מנסח זאת באופן גמיש, כי אנו חיים בחיים פרלמנטריים מאד מטובכים, מאד מורכבים, ולא תמיד יכולים אנו לקבוע הנחה שיושב-ראש ועדה, בשעה שהוא חבר בוועדת משנה, הוא גם יושב-הראש שלה. אתן לכם דוגמה של יושבת-ראש ועדת החינוך. יושבת-ראש ועדת החינוך פורקת מעצמה כל עול של ניומוס פרלמנטרי; זוהי פרופינציה של תפקיד היושב-ראש, הממלא את תפקיד המפלגה במקום את תפקיד היושב-ראש. ברצוני להביע אי-אמון ליושב ראש זה, ואני מחפש את המקום המתאים להבעת אי-אמון זו, היושב-ראש חייב למלא תפקיד יושב-ראש, גם אם הוא שייך לסיעה אופוזיציונית.

אני אומר, שבדרך כלל יושב-ראש הועדה הוא גם יושב-ראש ועדת המשנה, אך רק בדרך כלל ולא ככלל. אני נגד אוטומטיות בענין זה.

א. רוזיאל-נאור:

אני מבינה שדנים כאן על אופן בחירת יושבי-ראש של ועדות משנה, אבל בטרם שאביע את דעתי, אני מוכרחה למחות על צורת הדבור הזאת של חבר הכנסת קוטווי. אינני חושבת שביטויים כמו פרופינציה, הם בטויים פרלמנטריים, אצא אצא (י. קוטווי: אני אגיד זאת גם בכנסת) בנקשה! שם יהיה לך ענין עם היושב-ראש; פה יש לי רשות להגיב על כך. אופן הדבור הזה הוא בדיוק מקביל לכל אופן המעשים הנעשים בוועדת החינוך. בכנסת איש אינו מתבטא כלשון כזו בבצורה כזאת, ואני מוכרחה למחות על אופן הדיבור ועל ההתיימרות הזאת.

י. קוטווי:

את יכולה להתנגד, אבל לא למחות.

אתה יכול להוסיף לבקורת שלך כל מיני טעמים, ואני יכולה למחות על כך.

א. רוזיאל-נאור:

אני חושבת, שלעצם עבודתן של ועדות המשנה, הרבה יותר טוב ויעיל לעבודת הועדה, אם יושב-ראש הועדה הוא גם יושב-ראש ועדת המשנה. ובמקרה המיוחד הזה, שהזכיר חבר הכנסת קוסובי, ששמו חנוך - ענין זה הוכנס אצלנו למצב כזה, שאדם המכבד את עצמו אינו יכול להמשיך בעבודה זו.

א. ציזלינג:

אני מסכים, שאין צורך לדון על תפקידו של יושב-ראש ועדה זאת או אחרת, אגב אורחא. זה ענין, שיכול להיות מסובד ושיש לדון בו אולי, כדי לתקן את המצב. בתצונית להעיר, שאיני מקבל את הארגומנט של קוסובי - אני ברוגע זה מחלים מועדת החינוך.

תמיד ישנה דרך פשוטה, במקרה שהיושב-ראש

אינו נוהג כהלכה - אפשר תמיד לבחור יו"ר אחר, כי הענין הוא בועדה עצמה והדבר ניתן להעשות. נוסף לזה, ישנו יו"ר שהיא גם חבר בועדת המשנה, וישנו יו"ר שאינו חבר בועדת המשנה. לכן, אין להסיק מסקנות מפני שיש לבחור חשב "שמה".

אני מקבל את החלק השני של ההצעה, שועדת המינויים תטפל בשאלת יו"ר הועדות, הקבועות או ועדות המשנה הקבועות.

פ. אילנית:

ישנם שני סוגים של ועדות משנה. ישנה ועדה משנה שהיו"ר שלה אינו יו"ר הועדה כולה. לכך יש תקדים גם בועדת הכנסת ובוועדות המשנה שלה. הוא הדין גם ביחס לוועדת החוקה, הוק ומשפט, ישא לה ועדות משנה קבועות ויש להן יו"ר משלהם. ברור, שאם לוועדה יש ועדת משנה קבועה - יש לה גם יו"ר משלה. ברור גם שיו"ר הועדה יכול להשתתף בישיבות ועדת המשנה.

אני אומרת זאת כדי להוכיח שאין זה הכרחי שיו"ר ועדה יהיה גם יו"ר ועדת משנה קבועה. אך לא כן במקרה של ועדת משנה אד-הוק. למעשה, זוהי ועדה פרלמנטרית שנבחרת לתפקיד מסוים, ובמקרה כזה ישנן שתי אפשרויות: האפשרות האחת שהציע חבר הכנסת ציזלינג, שכאשר בוחרים ועדה פרלמנטרית בהרכב סיעתי - יו"ר הועדה הוא גם יו"ר ועדת המשנה, פרט אם אין הוא חבר ועדת המשנה. האפשרות השנייה היא, שהועדה בוחרת לעצמה את היו"ר, ואז - נבחר האיש.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

כפי שאני מבין מוסכם כאן שועדת משנה שנבחרת לוועדה מסוימת בוחרת לה יו"ר. לזה מוסיף חבר הכנסת בר-יהודה: בתנאי שאם יו"ר הועדה הוא חבר ועדת המשנה - הוא משמש כיו"ר.

הויכוח הוא על "התנאי". גם הוא מסכים שועדת המשנה אד-הוק בוחרת לעצמה יו"ר, אבל הוא מוסיף שאם יו"ר הועדה אצלנו הוא חבר ועדת המשנה - הוא גם יו"ר שלה.

גב' הנמון:

דובר כאן על כך שיו"ר ועדות קבועות נבחרים על-פי הסכם הדדי. הסכם הדדי, אינו מכשיר של הכנסת, ועל כן יש לקבוע סיהו ומכשיר של הכנסת.

מ. גרבובסקי:

באופן פורמלי זוהי ועדת הכנסת.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

אני טעמיד להצבעה את התוספת של חבר הכנסת בר-יהודה.

ה צ ב ע ה

בעד התוספת של י. בר-יהודה - 4

י. קוטורי: אני מציע, שבדרך כלל יו"ר הועדה הוא גם יו"ר ועדת המטה, אך לא לקבוע כלל.

היו"ר ד. בר-רב-האי: אני אומר שזוהי שאלת נימוס.

י. בר-הרהה: אם קובעים שיו"ר הועדות נבחרים לפי הסיעות - אין כאן מקום לנימסס ול"בדרך-כלל".

א. רזיאל-נאור: אני חשבתי שיש, חוץ מההצעה הזאת שבאופן קבוע יו"ר הועדה הוא יו"ר ועדת המטה - הצעה של תנאי המגבילה את האפשרות הזאת. לבסוף ישנה הצעה שלישית, שצריך תמיד לבחור את היו"ר מחדש. על כן, לא יכולתי להשתתף בהצבעה.

היו"ר ד. בר-רב-האי: אם חברי הועדה מסכימים אני מעמיד מחדש את התוספת של חבר הכנסת בר-יהודה להצבעה.

ה צ ב ע ה

בעד התוספת - 4
נגד - 77

ס ח ל י ט י מ

ועדת משנה אד-הוק בוחרת לעצמה יו"ר מתוך חבריה.

י. בר-יהודה: החלטה של רוב - היא החלטה. אבל, ברצוני שתדעו שאנו מבינים זאת כהחלטה להוציא אותנו מיושבות-ראש של כל ועדה אד-הוק. ואני מוחה בכל תוקף נגד זה.

ס. גרבוטסקי: אינני מקבל את הודעתו של חבר הכנסת בר-יהודה ואני אומר: אין כאן כל כוונה להוציא את מששהו מחלקו בוועדות, אלא רק לברוק מחדש את החלוקה. אינני מקבל את החשש שהבעת כרצע; אין כל כוונה כזאת. יש לי אותה הזכות כמו לך לחשוב, שאני מקופח באיזה מקום. אני יכול להוכיח שישנן שש ועדות משנה, שהן לא פחות חשובות מהועדות הקבועות ואני רוצה דיון מחדש והסכם. אם לא יהיה הסכם יובא העניין באופן פרלמנטרי לשלחן הזה להצבעה. הביאו כרגע נוסחה מסוימת, אבל אינני מקבל את הגנרליזציה שעשה כאן חבר הכנסת בר-יהודה.

י. בר-יהודה: ייתכן שזה יכריח אותנו להעמיד שאלה אם כדאי לנו בכלל ללכת לוועדות משנה ונדרוש שבכל פעם כל הענינים יהיה נידונים במליאת הועדה ולא במעדות משנה.

היו"ר ד. בר-רב-האי: אינני מוסמך כאן לדון על מסקנות של כל סיעה וסיעה.

י. שפחוביץ: אין טעם לדבר לאחר ההצבעה, אך העניין הוא חסור ויש להגיב עליו. נאטרו כאן דברים על-ידי חברי הכנסת בר-יהודה וציזלינג, שאם להקשיב להם באופן כנה - יש להסכים אתם. למעשה, בשעה שהורכבו ועדת הכנסת יכולנו להווליס, באופן תאורטי, שכל יושבי ראש הועדה עם חברי הקואליציה. קבענו את יושבי-הראש לפי הסכם - כך מקובל; ייתכן שצורה זו אינה בריאה, ונוכחנו לדעת גם בכנסת, שאין זה מצב בריא ביותר. הדוגמא, שרמז עליה חבר הכנסת קוסובי, מוכיחה זאת.

עתה, אני מבינה טוב מאד את חבר הכנסת בר-יהודה הטוען שאם מחליטים שכל ועדה אד-הוק בוחרת לעצמה יושב-ראש, פרוש הדבר שהרוב תמיד בוחר ביושב-ראש הרצוי לו.

י. בר-יהודה: אני הצעתי לכם להחליט שכל ועדה בוחרת לעצמה יושב-ראש, אם אין יושב-ראש הועדה גם חבר ועדת המשנה. לא קבלתם את הצעתי. ברור, שאם כל ועדה בוחרת לעצמה יושב-ראש - הרוב באופן טבעי הוא המכריע.

ס. גרבובסקי: החלטתנו אין לה תוקף חוקי, אם אומרים החלטה בהסכמת הכנסת. החלטה - היא תמיד ברוב. כאשר אתה אומר: נחליט שיש הסכם - אני אומר; להחליט כזו אין ערך. לעומת זאת יש ערך להודעתנו, כאשר אנחנו אומרים, נשב ונשקול מחדש את חלוקת יושבי-הראש של ועדות המשנה. (י. בר-יהודה: זאת אפשר להחליט, רק אם ועדת הכנסת מחליטה). אם יש להצעתנו תוקף חוקי - ברור שהעניין עובר דרך ועדת הכנסת.

היו"ר ד. בר-רב-האי: לפי דעתי קבלנו דבר ברור: החלטתנו שועדת משנה בוחרת לעצמה יושב-ראש.

י. בר-יהודה: אם כל ועדת משנה בוחרת לעצמה לחדש יושב-ראש - היא בוחרת מה שנוח לה, ולה תמיד יותר נוח, שזה יהיה מהרוב.

ס. גרבובסקי: גם בתשע הועדות הקבועות, יושב-ראש נבחר באופן פורטלי על-ידי כל ועדה. נכון, שמאחורי הקלעים ישבו 5 אנשים והחליטו על כך סדאש. מדוע אינך יכול להניח את אותה הנחה כאן?

היו"ר ד. בר-רב-האי: כפרינציפ אפשר לקבל שכל ועדה בוחרת לעצמה יושב-ראש בהמלצת ועדת הכנסת.

ס. גרבובסקי: נמסרו הודעות לפרטיכל ולפי זה תדון הועדה ותחליט. את אשר קבלנו - קבלנו. אני מציע כעת, על יסוד ההודעות שנשמעו פה ונרשמו בפרטיכל - שועדת המנויים תשב היום או מחר, ותניח על השולחן את כל הועדות ותחליט/אשר יש להחליט.

י. בר-יהודה: איני מדבר כרגע על המקרה הקונקרטי, אבל בשביל התקנון ובקנון יש לאמר בפרוש: בהמלצת ועדת הכנסת.

ס. גרבובסקי: בתוכן אני מסכים לכך שהדבר ייעשה בהמלצת ועדת הכנסת. אינני יודע כיצד לממש את זה כרגע. אני מודיע לך, שאנחנו מסכימים שתשב ועדת, תציע הצעות ותביאן לכנסת, והצעות אלו תוצענה בהמלצת ועדת הכנסת. איני נותן לך חשובת פורמלית - רק לתוכן, למעשה.

י. בר-יהודה: אינני מדבר על המקרה הקונקרטי. ברצוני לדעת כיצד ייקבע הדבר בתקנון. אם אתה מסכים לכך - מדוע אינך מסכים לכתוב מה שאחז מסכים?

היור' ד. בר-רב-האי: קבלתי-כאן את הערות הממשלה בקשר ל"שאלות" ו"סדר היום". שר המשפטים, שצריך היה לבא לישיבתנו ביום א', ולא יכול היה לבא, שלח לנו מברק ובו הוא מציין את הערותיו.

י. בר-יהודה: אני מתנגד להבאת הערות הממשלה במקום זה. אני יכול להסכים לכך בקשר לפרק "סדר-היום", כי הוא טרם חולק בין חברי הכנסת. אך בקשר ל"שאלות" - אינני יכול להסכים לכך. כאשר יובא הדבר בפני הכנסת, חוכל הממשלה להופיע כמסתייגת. אינני יכול להסכים לקביעת תקדים כזה.

פ. גרבווסקי: בקריאת המברק אין כל קביעת תקדים.

היור' ד. בר-רב-האי: אני אקריא לכם את המקרק:

"לצערי לא אוכל להשתתף בישיבת ועדת הכנסת בגלל ישיבה דחופה של הממשלה נקודה מטעם הממשלה אין התנגדות לשתי ההצעות בדבר סדר היום ושאלות אולם הועדה מתבקשת להסכים לשינויים הבאים נקודה להוסיף בסוף סעיף שלשים ושמונה סעיף קטן ביק את המלים מרכאות בחנאי שדיון בהצעת חוק קודם לדיון בכל ענין אחר מרכאות נקודה להוסיף בסוף סעיף שבעים ושבעה סעיף קטן אלף מרכאות אין פונים באותה שאלתה ליותר משר אחד מרכאות נקודה בסעיפים שמונים ושנים וארבע דלת מטב להאריך את התקופה לשלושה שבועות ושבועיים" פ. רוזן.

אני נוועל את הישיבה.

הישיבה נועלה בשעה 10.10.